

Передмова

Я писав цю книгу не лише для українців, а й для білорусів, казахів, вірмен, азербайджанців, киргизів, туркменів та всіх друзів України, з якими ми були в колишньому Радянському Союзі та з якими нам разом торувати спільний європейський шлях цінностей, творити історію незалежних успішних держав. Ми надзвичайно важко проходимо визволення від радянськості та період путінської агресії, з якою вам простіше буде боротися, маючи досвід українських національних перемог — передусім, над собою. Цю книгу я писав також для поляків, естонців, литовців, латишів, фінів, норвежців, данців та шведів — усіх наших північних друзів, яким, так само, як і нам, хотілося б мати взаємовигідні відносини з Росією, а не шукати можливостей для захисту від «кремлівського ведмедя».

На жаль, Україна не змогла та не встигла перейняти увесь грузинський досвід протистояння військовій окупації російських військ 2008 року, через що зазнала чималих втрат і не змогла адекватно протистояти окупації Криму. На жаль, Україна не зробила потрібних та корисних висновків із фінської війни, коли частина європейської території теж була завойована імперією. Як політолог, як людина, що має кандидатський ступінь,

працює у сфері медіа та політики, я вирішив зібрати й проаналізувати найбільш значущі факти інформаційних маніпуляцій та пропаганди.

Адже необхідно не лише передати можливий інструментарій ворога, а й продемонструвати те, що йому можна протистояти, саме тому фінальна частина книги — це успішні історії протидії.

Наш досвід не є всеохоплюючим чи ексклюзивним, а швидше персоніфікованим, але від того не менш корисним. Робота написана на основі реальних практичних кейсів, аналізу конкретних фактів, подій, маніпуляцій та протистояння. Книга має суто просвітницьку мету: створити поле для аналізу та роздумів, надати інформацію для розуміння подій, що відбулися раніше й простежуються дотепер.

Завдання праці — довести, що можна боротися проти імперії та її грізної армії, що машину пропаганди можна перемогти. Але не її методами. Адже імперським амбіціям слід протиставити патріотизм і самовіддачу, пропаганді — правду та чесну журналістику, терористам і найманцям — добровольців та волонтерів. На полі бою воюють не машини, а люди. Пропаганду створюють не комп'ютери, а гроші від видобутку нафти та газу мають властивість вичерпуватися.

Зверну вашу увагу, що в книжці немає готових кейсів щодо майбутнього протистояння путінській Росії, її сателітам чи будь-яким іншим ворогам, що може загрожувати мирному життю. Книга більше про те, що потрібно бути готовим реагувати на всі можливі вияви агресії — від танків і важкого озброєння до протистояння в соціальних

мережах, ЗМІ та блогівих платформах. Історії нападу та успіхів протистояння є персональними й відповідають на виклики свого часу та місця, їх не завжди можна легко скопіювати і відтворити в інших місцях.

Книжка більше про те, що варто інвестувати в розумне та обороноздатне населення, аніж будувати умовну фортецю чи фортифікаційну стіну, яка вже вважається застарілою в день старту будівництва. Розвиток військових та інформаційних технологій є настільки стрімким, що сьогодні реагувати потрібно на виклики завтрашнього дня, тому передбачити чи спрогнозувати конкретні кейси, фактично, неможливо. Але підготувати базис для протистояння можна. Варто знати досвід того, як Україна протистояла проросійським терористам та сепаратистам, щоб не повторювати наших помилок, використати лише найкращі практики та бути більш сильними й підготовленими, ніж ми у 2014 році під час раптової інтервенції російських військ до сонячного Криму та мирного Донбасу.